

רשומות

הצעות חוק

22 במאי 1968

777

כ"ד באייר תשכ"ח

עמוד

229

חוק ההתגוננות האזרחית (תיקון מס' 2), תשכ"ח-1968.

●

●

חוק ההתגוננות האזרחית (תיקון מס' 2), תשכ"ח-1968

1. בסעיף 1 לחוק ההתגוננות האזרחית, תשי"א-1951: (להלן - החוק העיקרי) -
- (1) במקום ההגדרה "רשות מקומית" יבוא: "רשות מקומית" - עיריה או מועצה מקומית, ובמקום שאין אלה - תאגיד או יחיד הממלאים בו למעשה תפקידים של עיריה או של מועצה מקומית;
- (2) בסופו יבוא:
- "חייל" - כמשמעותו בחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955.²
2. בסעיף 7 לחוק העיקרי, במקום "רשות מקומית אחת" יבוא "מחוז הגא אחד".
3. בסעיף 7א לחוק העיקרי -
- (1) בסעיף קטן (ב), במקום "ולפי התנאים שנקבעו בו" יבוא "או קצין שהמפקד הסמיכו לכך ולפי התנאים שנקבעו בצו", ובמקום הסיפה המתחילה במלים "ובלבד שבתקופה שאינה תקופת קרבות" יבוא "ובלבד שבתקופה שאינה תקופת קרבות -
- (1) לא ייקרא אדם לפי סעיף זה לשירות שנתי או חדשי באחד מימי מנוחתו כמשמעותם בפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948;³
- (2) לא ייקרא אדם לשירות חדשי לזמן שלמעלה משלוש שעות לחדוש ולשירות שנתי לזמן שלמעלה משלושה ימים לשנה";
- (2) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא סעיף קטן זה:
- "(בב) בעל תפקיד נדרש בהגא שניתנה לו הודעת הצבה, חייב למסור לאדם וכוזמן שנקבעו בתקנות פרטים על עצמו שנקבעו בהן ושיש להם חשיבות לביצוע חוק זה; חל שינוי בפרטים שנקבעו כיסודיים, חייב הוא להודיע כאמור על השינוי תוך שלושים יום מיום השינוי";
- (3) בסופו יבוא:
- "(ה) בסעיף זה, "קצין" - לרבות בעל דרגת קצונה של הגא."
4. בסעיף 7ב לחוק העיקרי, בסעיף קטן (ב), במקום "הרשות המקומית" יבוא "מחוז הגא".
5. אחרי סעיף 7ד לחוק העיקרי יבוא סעיף זה:
- "תשלום בתקופת קרבות (א) הממלא תפקיד נדרש לפי סעיף 7א, או מי שהוא חבר ארגון עזר וממלא על פי הוראות מפקד הגא מחוזי תפקיד בתחום ההתגוננות האזרחית, זכאי בתקופת הקרבות לתשלום מאוצר המדינה, כפי שנקבע אותה שעה בצו לפי סעיף 3(ב) לחוק שירות מילואים (תגמולים), תשי"ט-

1 ס"ח תשי"א, עמ' 78; ס"ח תשכ"ד, עמ' 126.

2 ס"ח תשט"ו, עמ' 171.

3 ע"ד תש"ה, תוספת א', עמ' 1, עמ' 12.

1959 [נוסח משולב] 4, למשרת בשירות-חירום, ובלבד שאין הוא זכאי, בעד התקופה שבה מילא תפקידו כאמור, לשכר עבודה או לתמורה אחרת ממעבידו או ממקור אחר על פי הסכם או דין.

(ב) שר הבטחון רשאי להאם, לענין סעיף זה, את סולם הדרגות בהגא ובארגון העוזר לסולם הדרגות בצבא-הגנה לישראל.

תיקון סעיף 8 .6 בסעיף 8 (א) לחוק העיקרי, אחרי פסקה (3) יבוא:

"(4) מי שהתנדב לשירות מילואים ונשלח להגא לשרת בו;

(5) מי שנשלח להגא לשרת בו והוא גמנה עם הכוחות הסדירים של צבא-הגנה לישראל, אם על פי חוק שירות בטחון, תשי"ט-1959 [נוסח משולב] 5, ואם על פי התנדבות, בין כהתחייבות לשירות קבע ובין בדרך אחרת."

תיקון סעיף 10 .7 בסעיף 10 לחוק העיקרי -

- (1) בסעיף קטן (ב), במקום "אחוז" יבוא "סכום";
- (2) בסעיף קטן (ה) יימחקו המלים "בהתייעצות עם המועצה הארצית".

הוספת סעיף 10א .8 אחרי סעיף 10 לחוק העיקרי יבוא:

10א. (א) בנוסף לסכום השתתפותה בתקציב הגא לפי סעיף 10, תכלול רשות מקומית בתקציבה סכום לכיסוי ההוצאות של צרכי ההתגוננות האזרחית בתחומה (בסעיף זה - תקציב הגא מקומי) שיקבעו מדי שנה, לפי הצעת ראש הגא, שר הבטחון ושר הפנים בשים לב ככל האפשר לצרכי ההתגוננות האזרחית של הרשות המקומית ולאפשרויותיה הכספיות לשאת באותו סכום; הרכב סעיפי תקציב הגא מקומי תקבע הרשות המקומית לפי הגזירות מפקד הגא מחוזי.

(ב) לא הוציאה הרשות המקומית עד סוף שנת התקציב את סכומי תקציב הגא המקומי, כולם או מקצתם, בהתאם להוראות שבתקציב, רשאי שר הפנים להורות כי סכום התקציב שלא הוצא כאמור יירשם בפנקסיה, כולו או מקצתו, כחוב המגיע להגא, ואם החוב לא שולם תוך חדשיים מיום מתן ההוראה על דישומו - להורות על תשלומו לידי הגא.

(ג) גבתה הגא את החוב, חייבת היא להשתמש בכספי החוב לצרכי ההתגוננות האזרחית של הרשות המקומית שממנה נגבו.

(ד) רשות מקומית תמסור למפקד הגא מחוזי על פי דרישתו ידיעות על מידת הביצוע של תקציב הגא מקומי."

תיקון סעיף 11 .9 בסעיף 11 לחוק העיקרי -

- (1) במקום הגדרת "בעל בית" יבוא:

"בעל", לגבי בית או מקום אחר - המקבל או הזכאי לקבל הכנסה מהמקום, או שהיה מקבלה אילו המקום היה נותן הכנסה, בין בזכותו הוא ובין כבא-כוח או כנאמן, ולגבי מקום המושכר לתקופה של עשרים ותש שנה או יותר - שוכרו של המקום;

- (2) בהגדרת "רשות מוסמכת" בסופה יבוא "או לענין כל הוראה שבו".

4 ס"ח תשי"ט, עמ' 306.
5 ס"ח תשי"ט, עמ' 286.

10. בסעיף 13 לחוק העיקרי -

תיקון סעיף 13

(1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) היתה רשות מקומית סבורה שמקום מסויים, כולו או מקצתו, ראוי לשמש מחסה ציבורי, או יהיה ראוי לכך אחרי שיושלמו בו פעולות בניה או פיתוח, רשאית הרשות המקומית להמציא הודעה בכתב לבעל המקום ולמחזיק בו (בסעיף זה - הודעה), כי בדעתה להועיד אותו מקום למחסה ציבורי; אם לדעת הרשות המקומית דרושים תיקונים ושינויים במקום, כדי שיהיה ראוי לשמש מחסה ציבורי, תפרט ההודעה את תכנית השינויים והתיקונים שהיא תעשה על חשבונה";

(2) בסעיף קטן (ה), במקום "לא יעשה המחזיק בו" יבוא "לא יעשה בעל המקום או המחזיק בו";

(3) במקום סעיף קטן (ו) יבוא:

"(ו) הומצאה הודעה כאמור בסעיף זה ולא הוגש ערר עליה, או הוגש ערר עליה אך היא אושרה בערר, יהיה המקום שאליו מתייחסת ההודעה - מקום שנועד למחסה ציבורי";

(4) בסעיף קטן (ז) במקום פסקה (1) יבוא:

"(1) להרשות למי שהרשות המקומית או ראש הגא הסמיכהו לכך לעשות במקום את התיקונים והשינויים הדרושים במידה שפורטו בהודעה, ואם שונו בערר - במידה ששונו";

11. אחרי סעיף 13 לחוק העיקרי יבוא :

הוספת סעיף 13א

13א. (א) ראש הגא רשאי להורות לרשות מקומית שתשתמש בסמכותה לפי סעיף 13 לגבי מקום פלוני; לא קיימה הרשות המקומית את ההוראה תוך הזמן שנקבע בה, רשאי ראש הגא להשתמש בסמכות זו בעצמו ובמדי קומה, ומשעשה כן, תחול על הרשות המקומית החובה לעשות במקום את השינויים והתיקונים במידה שפורטו בהודעת ראש הגא.

"סמכות ראש הגא להועיד מקום למחסה ציבורי"

(ב) לא עשתה הרשות המקומית תוך זמן סביר את התיקונים והשינויים כאמור, רשאי ראש הגא להורות על עשייתם, והוצאותיהם יהיו חוב המגיע להגא מהרשות המקומית.

(ג) סעיף זה אינו גורע מסמכויות הרשות המקומית לפי סעיף 13 ומזכויות הערר על פיו."

12. בסעיף 14 לחוק העיקרי -

תיקון סעיף 14

(1) במקום סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ג) לא יינתן היתר על פי שום חוק הדין בתכנון ובניה להקמת בית או מבנה שהוא כולו או בעיקרו מפעל, או להקמת תוספת להם, אלא אם תכנית הבניה שעליה יינתן ההיתר כוללת התקנת מקלט לבית, למבנה או לתוספת להם, או שתכנית התוספת להם כוללת הגדלת המקלט הקיים, כפי שהרשות המוסמכת אישרה אותה, או שניתן, לפי סעיף זה, פטור מחובת הקמת המקלט או הגדלתו";

(2) בסעיפים קטנים (ד) (ה) ו-(ו), אחרי "הרשות המקומית" יבוא "או הרשות המוסמכת";

(3) בסעיף קטן (ז), אחרי פסקה (2) יבוא:

"(3) לפטור בעל בית או בעל מפעל, המקים בבית או במפעל תוספת מבנה, מהחובה להתקין מקלט או להגדיל את המקלט הקיים, כאמור בסעיף קטן (ג), אם הוכח להנחת דעתה, שתנאי המקום או נסיבות אחרות מרשות זאת, ובין השאר—שבאותו בית או מפעל, או סמוך להם, יש מקלט שיוכל לשמש מחסה גם למחזיקים של תוספת המבנה, לעובדים בה ולדגילים לבקר בה, ושתהיה להם גישה נוחה אל המקלט."

13. האמור בסעיף 14 בחוק העיקרי יסומן "14ד (א)", ואחרי סעיף 14 יבואו סעיפים אלה:

תוספת סעיפים
14 ו-14א

14ב. (א) המוסמך לתת צו לרשום בית או מפעל בפנקס בתים משותפים לפי חוק בתים משותפים, תשכ"א—1961 [נוסח משולב]⁶ (להלן — חוק בתים משותפים), לא יתן את הצו אלא אם הוצגו לפניו אישור הרשות המוסמכת כי באותו בית או מפעל הותקן מקלט על פי דיני ההתגוננות האזרחית או פטור לפי סעיף 14 (ז) מהחובה להתקין בו מקלט נפרד או להתקין בו מקלט בכלל; נבנה מקלט — יירשם כרכוש משותף של הבית או של המפעל.

"תנאים למתן צו לפי חוק בתים משותפים, תשכ"א—1961 [נוסח משולב]"

(ב) הסכם לפי סעיף 40 (ג) לחוק בתים משותפים לגבי מקלט טעון אישור הרשות המוסמכת, ולא יינתן צו לרשום כפנקס בתים משותפים עסקה על פי הסכם כאמור אלא לאחר שהוצג האישור לפני מי שמוסמך לתת את הצו.

(ג) סעיף זה לא יחול על בית או על מפעל שהוחל בבנייתם לפני כ"א בתמוז תשכ"ד (1 ביולי 1964).

14ג. (א) לא יינתן היתר לפי שום חוק הדין בתכנון וכניה להקים מבנה תת-קרקעי, אלא אם אישרה הרשות המוסמכת בכתב כי המפרטים הטכניים לבנייתו מכשירים אותו לשמש מחסה בשעת התקפה.

בניה מתחת לפני הקרקע

(ב) "מבנה תת-קרקעי", לענין סעיף זה —

(1) בית או מפעל שהמיפלס העליון של גגו אינו כולט בשום מקום מעל פני הקרקע הסמוכה לו;

(2) חלק של בית או של מפעל, שהוא קומה אחת או יותר, והמיפלס העליון של התקרה אינו כולט בשום מקום מעל פני הקרקע הסמוכה לה;

(3) קומה של בית או של מפעל, שחלק ממנה נמצא מתחת לפני הקרקע הסמוכה לה ועמקו הנמדד מהמיפלס העליון של רצפתה אינו פחות בשום מקום מ-1.8 מטרים."

14. בסעיף 14ד לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א), בשורה השלישית, כמקום "בהם" יבוא "בהן" ואחרי סעיף קטן (א) יבוא:

תיקון סעיף 14ד

"(ב) קביעת שר הבטחון והקריאה לחפירת העלות כאמור בסעיף קטן (א) אינן טעונות פרסום ברשומות, ובלבד שיובאו לידיעת הנוגעים בדבר בכל דרך של פרסום הנראית למפקד הגנא מחוזי."

⁶ ס"ח תשכ"א, עמ' 307.

15. אחרי סעיף 19 לחוק העיקרי יבוא:

- 19א. (א) שר הבטחון רשאי בתקנות להטיל חובה על מחזיקי מקלטים או מחסים ציבוריים לציידם בציוד, להחזיק את הציוד במצב ראוי לשיר מוש ולהתקין שילוט מתאים לפני הכניסה למקלט או למחסה הציבורי ולהחזיקו במצב תקין, ורשאי הוא לקבוע את צורת השילוט ומקומו.
- (ב) הוצאות הפעולות לפי סעיף זה במקלט ציבורי ובמחסה ציבורי יחולו על הרשות המקומית; הוצאות כאמור שהוציא המחזיק במחסה ציבורי ניתנות גם לקיזוז עם כל חוב המגיע ממנו לרשות המקומית.
- (ג) מחזיק במחסה ציבורי חב, לגבי הציוד והשילוט שבו, חבות של שומר חינם.
- (ד) בהוצאות הפעולות לפי סעיף זה במקלט שאינו מקלט ציבורי, ישתתפו דיירי הבית שאותם משמש המקלט בשיעור יחסי כיחס מספר החדרים שברשותו של כל דייר לכלל מספר החדרים שבבית, ומי ששילם את חלקו בהוצאות של רכישת ציוד, יהא חלקו בציוד כחלקו באותן ההוצאות; סעיף 19 (ז) ו-(ח) יחול בשינויים המחוייבים לפי הענין.
- (ה) מחזיק במקלט ציבורי או במחסה ציבורי שלא עשה פעולה שהוטלה עליו לפי סעיף זה, רשאית הרשות המוסמכת לעשותה, לאחר המצאת התראה בכתב למחזיק, ולגבות את הוצאותיה ממי שחייב בהן לפי סעיף זה; הוראה זו אינה גורעת מאחריות פלילית על המחזיק האמור.

"ציוד במקלט
ובמחסה ציבורי"

16. הפרק הרביעי והפרק החמישי לחוק העיקרי יסומנו כסדרם "פרק חמישי" ו"פרק ששי", ואחרי הפרק השלישי יבוא:

"פרק רביעי: ציוד ואימונים במפעלים

120. בפרק זה -

הגדרות

"מקום עבודה" - לרבות מקום עסק;

"מפעל" - מקום עבודה שעובדים בו בבת אחת בני אדם לפחות במספר שקבע שר הבטחון בתקנות, דרך כלל או לסוג מקומות עבודה; או שני מקומות עבודה או יותר המצויים כולם במבנה אחד שבכל אחד מהם עובדים בבת אחת פחות מהמספר שנקבע בתקנות כאמור אך המספר הכולל של העובדים בהם בבת אחת הוא לפחות כמספר שנקבע כאמור (להלן - מפעל משותף);

"בעל", במפעל ובמקום עבודה במפעל משותף - המחזיק בו;

"עובד", במפעל ובמקום עבודה שבמפעל משותף - לרבות בן משפחה, אף אם אין בינו ובין קרובו המעסיקו יחס של עובד ומעביד והוא עובד במפעל או במקום העבודה באופן סדיר ובעבודה שאילולא עשה אותה הוא היתה נעשית בידי עובד, ולרבות הבעל העובד בהם בפועל.

20. (א) בעל מפעל ובעלי מקומות עבודה במפעל משותף חייבים להתקין ולהחזיק במפעל ציוד לצרכי התגוננות אזרחית ולאמן ולצייד את עובדיהם לצרכים כאמור, הכל בדרך ובמידה שקבע שר הבטחון בתקנות בהתחשב במספר העובדים ובסוג המפעל או בסוג מקום העבודה במפעל המשותף.

ציוד מפעלים
ואימוני עובדיהם

(ב) בעל מקום עבודה במפעל משותף חייב באימון עובדיו בהתקנת ציוד ובהחזקתו במידה שקבע שר הבטחון בתקנות, אף אם האימון או הציוד משרתים גם את צרכי ההתגוננות האזרחית של מקומות עבודה אחרים שבמפעל המשותף.

(ג) בתקנות כאמור רשאי שר הבטחון למנות רשות ולהסמיכה להורות בצו בנוגע לציוד וסוגיו ויכול שהצו יהא מיוחד או כללי או לסוגים, הן של המפעלים והן של העובדים; בעל מפעל או בעלי מקומות עבודה במפעל משותף יהיו חייבים להתקין ולהחזיק במפעל ציוד לפי האמור בצו; הוראות סעיף קטן זה חלות גם על המדינה.

20ט. דין האימונים של עובד לפי פרק זה, כדין עבודה במקום עבודתו, לכל דבר.

20י. במפעל משותף יחולקו הוצאות האימון של עובד והוצאות הציוד, התקנתו והחזקתו, בין בעלי מקומות העבודה שבו באופן יחסי למספר העובדים בכל אחד ממקומות העבודה שבמפעל, ומי ששילם חלקו בהוצאות של רכישת הציוד, יהא חלקו בציוד כחלקו באותן הוצאות.

20יא. (א) בעלי מקומות עבודה המשתתפים בהוצאות אימונים או בהוצאות בקשר לציוד, הכל כאמור בסעיף 20, שהיו ביניהם חילוקי דעות בדבר סכום ההוצאות שהוצא ושיעור השתתפותם, תקבע ותאשר הרשות המקומית, על פי דרישת המוציאים וכל עוד לא פתחו בהליכים בבית המשפט לגביית המגיע להם, את סכום ההוצאות ואת חלקו של כל אחד מהחייבים בהשתתפות, והאישור ניתן להוצאה לפועל לטובת האנשים המפורשים בו כפסק דין של בית משפט מוסמך שאין עליו ערעור עוד.

(ב) לא יינתן אישור לפי סעיף זה אלא לאחר שניתנה לנוגעים בדבר הזדמנות להשמיע טענותיהם הן לכלל ההוצאות והן לחלוקתן.

(ג) סמכות הרשות המקומית לפי סעיף זה נתונה גם לראש הרשות המקומית, או למי שהוסמך לכך באישור המועצה של הרשות המקומית, אם דרך כלל ואם לענין מסויים או לסוג ענינים מסויים.

20יב. האמור בסעיף 20יא אינו גורע מזכותו של בעל מקום עבודה במפעל משותף, שנדרש להשתתף בהוצאותיו של אחר, לבקש את קביעת סכום אותן הוצאות ואת חלקו של כל אחד החייבים בהשתתפות, בדרך של תביעה בבית משפט מוסמך, בין אם כבר שילם חלקו הוא, כולו או מקצתו, על פי אישור רשות מקומית או בדרך אחרת, ובין אם טרם שילם אותו, ובלבד שהתביעה תוגש לא יאוחר מששה חדשים מיום המצאת האישור לידי האמור בסעיף 23, וכאין אישור — מהיום שבו דרשו ממנו המוציאים לשלם את חלקו בהוצאות; אולם בית המשפט שלפניו הוכחה התביעה לא יעכב את ההוצאה לפועל של האישור ולא ימנע את מי שלטובתו ניתן האישור מהוציאו לפועל, על אף האמור בכל דין.

דין אימונים
כדין עבודה

חלוקת הוצאות
ותכניות קבין

הכרעת הרשות
המקומית

סעד בית המשפט

17. בסעיף 21 (ב) לחוק העיקרי, אחרי פסקה (3) יבוא —

(4) "הרשויות לפי סעיף 15 (א) המקנים זכות שימוש במקלט למטרה אחרת מאשר לחסות בו בשעת התקפה — בטלים;
(5) על חמתזיק במקלט לפנותו מיד מן המיטלטלין שבו, למעט הציוד שהוא חייב להחזיקו במקלט לפי דיני ההתגוננות האזרחית;

תיקון סעיף 21

(6) רשאי מפקד הגא מחוזי או מי שהמפקד הסמיכו לכך, אם שוכנע שהדבר דרוש למתן מחסה לציבור בשעת התקפה, להורות למחזיק במחסה ציבורי לפנותו מן המיטלטלין שבו, כולם או מקצתם, ולהפסיק את השימוש בו, כולו או מקצתו, שלא לצורך ההתגוננות האזורית;

(7) רשאי חבר הגא, שראש הגא או מפקד הגא מחוזי מינהו לכך, לפנות מיטלטלין מתוך מקלט או מתוך מחסה ציבורי, אם יש בהם כדי להפריע לשימוש יעיל במקלט או במחסה הציבורי לצרכי ההתגוננות האזורית;

(8) המחזיק במקלט או במחסה ציבורי חייב לפתחו ולהחזיקו פתוח בכל עת, כדי לאפשר בשעת התקפה לכל אדם, הנמצא סמוך למקלט או למחסה הציבורי, להיכנס אליו מיד ולשהות בו עד תום שעת ההתקפה;

(9) רשאי מפקד הגא מחוזי, אם הוא סבור כי המקלטים והמחסים הציבוריים המצויים בשטח מחוזו או בחלק ממנו אינם מספיקים כדי להבטיח לתושביו מחסה בשעת התקפה, להורות למחזיק של מבנה תת-קרקעי, כמשמעותו בסעיף 14ג, לפתחו, להחזיקו פתוח ולאפשר בשעת התקפה לכל אדם הנמצא סמוך לו להיכנס אליו מיד ולשהות בו עד תום שעת ההתקפה.

18. אחרי סעיף 21 לחוק העיקרי יבוא:

הוספת סעיף 21א

"פינוי מיטלטלין 21א. מיטלטלין שפוננו ממקלט או ממחסה ציבורי לפי סעיף 21, ינהגו בהם כך:

(1) היו בעלי המיטלטלין או מי שנראה מוסמך לפעול בשמם נוכחים במקום הפינוי — יימסרו המיטלטלין לידיהם; (2) לא היו נוכחים, יוחסנו המיטלטלין על חשבון הבעלים במקום שקבע אותו ראש הגא או מפקד הגא מחוזי; אולם —

(א) היה מקום הימצאם של הבעלים, או של מי שנראה מוסמך לפעול בשמם ידוע למבצע הפינוי, רשאי הוא גם להביא את המיטלטלין למקום הימצאם כאמור, והוצאות ההובלה יחולו על הבעלים;

(ב) היו המיטלטלין פסידים או שוויים פעוט בשים לב להוצאות הובלתם או החסנתם, ינהג בהם מבצע הפינוי בדרך הנראית לו בנסיבות הענין כמתאימה ביותר למניעת נזק לבעליהם או להקטנתו, לרבות מכירתם;

(3) על נקיטת אמצעי הטיפול במיטלטלין שפוננו, כאמור בסעיף זה, תומצא הודעה לבעליהם; הודעה על החסנתם תפרש גם את הסמכות למכור אותם כאמור בסעיף זה;

(4) מיטלטלין שהוחסנו לפי סעיף זה ולא פוננו על ידי בעליהם ממקום החסנתם תוך שלושים יום מיום המצאת ההודעה על החסנה, מותר למכרם על פי הוראות ראש הגא או מפקד הגא מחוזי;

(5) כדי להסיר ספק גאמר בזה שמיטלטלין שנמכרו לפי סעיף זה יעמדו לקנין הקונה כשהם נקיים מכל משכון, שעבוד ועיקול שהיו רובצים עליהם ערב המכירה, ולאחר שהוצאות ההחסנה, ההודעה והמכירה ינוכו מדמי המכר, יחולו המשכון, השעבוד או העיקול על דמי המכר, והעודף ישולם לבעלי המיטלטלין על פי דרישתם;

(6) הודעה על החסנה לפי סעיף זה שהומצאה כאחת הדרכים האמורות בסעיף 23 (ג), רואים אותה בכל מקרה, ועל אף האמור באותו סעיף, כאילו הומצאה במועד הקבוע בו והגיעה לידיעתו של הנוגע בדבר;

(7) שום דבר בסעיף זה לא יתפרש כאילו בא לגרוע מאחד רינתו הפלילית והאזרחית של בעל המיטלטלין על אי-פינוים.

19. אחרי סעיף 23 לחוק העיקרי יבוא:

הוספת סעיף 23 א

23א. (א) מתוך הסכומים המגיעים מאוצר המדינה לרשות מקומית על פי דין או הסכם או בדרך אחרת, מותר לאוצר המדינה לשלם להגא, על פי דרישת הגא ובאישור שר הפנים, כל חוב המגיע להגא מאותה רשות מקומית, כולו או מקצתו, הכל במידה שאין על הסכום המגיע לרשות המקומית כל משכון, שעבוד, עיקול או איסור העברה אחר, ורואים את התשלום להגא כתשלום לרשות המקומית.

(ב) סעיף זה אינו גורע מדרכי גביה אחרים של חוב שחבה רשות מקומית להגא.

20. בסעיף 24 לחוק העיקרי –

תיקון סעיף 24

(1) במקום סעיפים קטנים (א) עד (בב) יבוא:

“(א) חבר הגא שעשה אחת מאלה:

(1) לא מילא תפקיד שהוטל עליו כדין או התרשל במילוי תפקיד זה;

(2) סירב לציית לפקודה או להוראה שניתנה לו כדין;

(3) הזיק לציווד או לרכוש אחר שניתן לו כחבר הגא או התרשל בשמירתם,

דינו – מאסר שלושה חדשים או קנס 500 לירות, ואם נעברה העבירה בתקופת קרבות, דינו – מאסר שנה אחת או קנס 2000 לירות.

(ב) מי שעשה אחת מאלה:

(1) עבר על דיני ההתגוננות האזרחית או התרשל במילויים;

(2) לבש מדים או סימני היכר של הגא בלי שהיה מוסמך לכך;

(3) הפריע ביודעין לחבר הגא במילוי תפקידו או בשימוש בסמכויות הנתונות לו לפי דיני ההתגוננות האזרחית,

דינו – מאסר שלושה חדשים או קנס 500 לירות, ואם נעברה העבירה בתקופת קרבות, דינו – מאסר שנה אחת או קנס 2000 לירות.

(ג) אדם אשר ללא היתר מאת ראש הגא או ממי שהסמיכו לכך בכתב השתמש במלים "התגוננות אזרחית", "הגא", "אושר על ידי ראש הגא" או מלים אחרות העשויות ליצור רושם של מתן הסות או אישור מטעם הגא — לתיאור של חבר בני-אדם, עסק, משלח-יד, מוסד, שירות, מוצר או כיוצא באלה, בין בדרך של ציון שמם ובין בדרך אחרת, דינו — קנס 3 000 לירות.

(ד) הורשע אדם בעבירה לפי סעיף זה והיא עבירה נמשכת, יהא דינו, בנוסף לכל עונש לפי סעיפים קטנים (א) עד (ג), קנס 20 לירות או מאסר יומיים לכל יום שבו נמשכת העבירה לאחר ההרשעה או לאחר המצאת התראה בכתב ממי שראש הגא הסמיכו לכך.;

(2) סעיפים קטנים (ג) עד (ה) יסומנו כסדרם (ה) עד (ז), ואחרי סעיף קטן (ז) יבוא:

"(ח) על אף האמור בכל חוק יהיו עבירות לפי סעיף זה עונות לכל דבר."

21. בסעיף 24 לחוק העיקרי, במקום "עבירה על תקנה שהותקנה לפי חוק זה" יבוא "עבירה על דיני ההתגוננות האזרחית".

22. אחרי סעיף 24 לחוק העיקרי יבוא:
"דין משמעתי 24.ב. חבר הגא שאינו חייל כפוף לדין משמעתי כאמור בתוספת."

23. בסעיף 27 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (ג), במקום פסקה (4) יבוא:
"(4) הטלת חובה על כל אדם או סוג בני אדם להצטייד על חשבונם בציוד אישי לצרכי התגוננות אזרחית בשבילם ובשביל הקטינים הגרים עמם, ומינורי רשות לקביעת המועד והנסיבות שבהם יש לשאת את הציוד, להתקינו או להשתמש בו בכל דרך אחרת.;"

24. בחוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965 —
(1) האמור בסעיף 203 יסומן "(א)", ובמקום פסקה (5) שבו יבוא:

"(5) אי-הקמת בור מים במקום כשתנאי ההיתר מחייבים את הקמתו;"
(2) אחרי סעיף קטן (א) לסעיף 203 יבוא:

"(ב) הקמתם של בנין או של חוספה לבנין קיים ללא התקנת מקלט כשקיימת חובה להתקינו לפי כל חוק, או הקמתם ללא מקלט מותקן לפי התכנית שאישרה הרשות המוסמכת כאמור בחוק ההתגוננות האזרחית תשי"א—1951 — רואים, לענין פרק זה, כעבודה בסטיה ניכרת מתנאי ההיתר, על אף האמור באותם התנאים.;"

(3) בסעיף 225, בכותרת השוליים, בסוף יבוא "והגא", ובסופו של הסעיף יבוא:

"ולראש הגא או למפקד הגא מחוזי כאמור בחוק ההתגוננות האזרחית, תשי"א—1951, אם יש להם יסוד סביר להניח כי מבצעים עבודת בניה בסטיה ניכרת מתנאי ההיתר, כאמור בסעיף 203 (ב).;"

7 ס"ח תשכ"ה, עמ' 307.

(4) אחרי סעיף 225 יבוא:
 "מסירת צו הפסקה 225א. הנותן צו הפסקה מינהלי מחמת האמור בסעיף 203 (ב), ימסור לבעל המקרקעין"
 הודעה על כך לבעל המקרקעין; אך אין באי-מסירת ההודעה כדי לפסול את תקפו של הצו."

25. תקנות-שעת-חירום (ייעול שירותי ההתגוננות האזרחית), תשכ"ז-1967 § — בטלות.

26. תקנות שהותקנו לפני תחילתו של חוק זה על פי סעיף 27 (ג) (4) לחוק העיקרי יעמדו בתקפן עד שיחלפו על ידי תקנות מכוח הפרק הרביעי של החוק העיקרי.

תוספת
 (סעיף 24ב)

1. בתוספת זאת —

"קצין שיפוט" — אחד מאלה:

- (1) מפקד יחידה בהגא שהוא חייל ודרגתו אינה למטה מדרגת רב-סרן;
- (2) קצין אחר שהוא חייל וראש הגא העניק לו סמכות של קצין שיפוט;
- (3) מפקד יחידה בהגא שאינו חייל, והוא קצין הגא בדרגה המקבילה לפחות לדרגת רב-סרן;

"עבירת משמעת" — עבירה לפי סעיף 24 (א) לחוק;

"שוטר צבאי" — כמשמעותו בסעיף 227 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955.

2. על עבירת משמעת יכול קצין שיפוט להטיל אחד הענשים האלה:

- (1) אתראה;
- (2) גזיפה;
- (3) קנס שלא יעלה על 80 לירות אם העבירה נעברה בתקופה שאינה תקופת קרבות, ושלא יעלה על 160 ל"י אם העבירה נעברה בתקופת קרבות;
- (4) הורדה בדרגה;
- (5) בעבירה שנעברה בתקופת קרבות — מחבוש עד שלושים וחמישה ימים.

3. קצין שיפוט שהטיל על אדם קנס רשאי להטיל עליו מחבוש, יום אחד במקום כל חמש לירות קנס, למקרה שהקנס לא ישולם במועדו.

4. נחבש אדם לפי סעיף 3, ולפני שנסתיימה תקופת המחבוש שולם חלק מן הקנס, תקוצר תקופת המחבוש לפי היחס שבין הסכום ששולם לבין הקנס כולו.

5. קצין שיפוט שהובא לפניו אדם לדין ומצאו אשם בעבירת משמעת, יכול לחייבו, בנוסף לכל עונש, בתשלום פיצויים לאוצר המדינה על הנזק שנגרם עקב העבירה, אך אין קצין שיפוט יכול לחייב באשם בתשלום פיצויים בסכום העולה על 100 לירות; החיוב בפ"צ צויים אינו משחרר מאחריות לנזקים לפי כל דין אחר.

6. קנס או פיצויים שנפסקו ולא שולמו במועדם ינוכו מהמגיע לנידון מזמן לזמן עקב שירותו בהגא או ייגבו כאילו היו מס כמשמעותו בפקודת המסים (גביה) ⁸, ואותה פקודה — למעט סעיף 12 — חלה עליהם, או ינהגו גם בדרך זו וגם בדרך זו.

⁸ ק"ת 2051א, תשכ"ז, עמ' 2526א.
⁹ חוקי א"י, כרך ב', פרק קל"ז, עמ' 1374.

7. קצין שיפוט שהטיל מחבוש רשאי להורות בפסק, כי העונש, כולו או מקצתו, יהיה על תנאי ויהיה תלוי ועומד לתקופה שנקבעה בפסק, ובלבד שלא תעלה על שנתיים מיום הפסק.
8. (א) מי שנידון למחבוש על תנאי, לא ישא את ענשו אלא אם עבר תוך התקופה שנקבעה בפסק (להלן – תקופת התנאי) עבירה מסוג העבירה שעליה נענש, או אחת מעבירות המשמעת שנקבעו בפסק, וקצין שיפוט הרשיעו עליה (להלן – עבירה נוספת) תוך תקופת התנאי או לאחריה.
- (ב) הוטל מחבוש על תנאי והנידון הורשע בעבירה נוספת, יורה קצין השיפוט שדן בעבירה הנוספת על הפעלת המחבוש על תנאי.
- (ג) מי שהופעל נגדו מחבוש על תנאי, יתחיל לשאתו ביום מתן הצו המפעיל את המחבוש על תנאי.
- (ד) קצין שיפוט שהרשיע נאשם בעבירה נוספת ולא הטיל עליו בשל אותה עבירה עונש מחבוש, רשאי, על אף האמור בסעיף קטן (ב), לא להפעיל את המחבוש על תנאי אלא להורות, מטעמים שיירשמו, על הארכת תקופת התנאי לתקופה נוספת שלא תעלה על שנתיים, אם ראה קצין השיפוט שבנסיבות הענין אין זה מן הצדק להפעיל את המחבוש על תנאי; לא ישתמש קצין שיפוט בסמכות לפי סעיף קטן זה אלא לגבי ההרשעה הראשונה של נאשם בשל עבירה נוספת.
- (ה) לא יטיל קצין שיפוט מחבוש על תנאי בשל עבירה נוספת אם נעברה תוך תקופת התנאי.
- (ו) מי שהוטל עליו עונש מחבוש בשל עבירה נוספת והופעל נגדו עונש מחבוש על תנאי, ישא את תקופת המחבוש בזו אחר זו, וזולת אם קצין השיפוט שמצא אותו אשם בעבירה נוספת, הורה ששתי התקופות, כולן או מקצתן, יהיו חופפות; אולם תקופת המחבוש הרצופה שעל הנידון לשאת לא תעלה בסך הכל על חמישים יום.
- (ז) צו לפי סעיף קטן (ב) ניתן לערר בהתאם לסעיף 14 לחוספת זאת.
- (ח) מחבוש על תנאי לא יופעל אם חדל הנידון להיות חבר הגא.
9. מי שנידון על עבירת משמעת למחבוש ולפני שנשא כל ענשו חזר ונדון למחבוש, ישא את הענשים יחד, והוא כשקצין השיפוט אשר הטיל את העונש השני לא הורה שהנידון ישא כולם או מקצתם כזה אחר זה; אולם תקופת המחבוש הרצופה אשר על הנידון לשאת לא תעלה בסך הכל על חמישים יום.
10. מי שהוטל עליו מחבוש על עבירת משמעת, ישא את ענשו בחדר משמר או במחנה מעצר שבהם חייל נושא עונש מחבוש לפי חוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955.
11. קצין שיפוט לא ידון נאשם ולא יגבה עדויות אלא בפניו; כתחילת הדיון יקרא בפניו את דברי התלונה, ולפני מתן הפסק יתן לו הזדמנות להשמיע את דברו.
12. תם הדיון ולא החליט קצין השיפוט לבטל את התלונה, יפסוק בה, ואם נמצא הנאשם אשם – יקבע את ענשו.
13. (א) מי שהוזמן על עבירה לדין משמעתי ונמנע מהתייצב, ללא צידוק המניח את דעתו של קצין השיפוט, רשאי קצין השיפוט להורות לחבר הגא, לשוטר או לשוטר צבאי לעצור את הנאשם ולהביאו לפני קצין שיפוט.
- (ב) מי שנידון למחבוש על עבירת משמעת, או שהופעל נגדו מחבוש על תנאי, ונמנע מהתייצב לגשיאת העונש במקום שקבע לכך קצין שיפוט, ללא צידוק המניח את

דעתו, רשאי קצין שיפוט להורות לחבר הגא, לשוטר או לשוטר צבאי לעצור את הנידון ולהביאו למקום העונש.	
14. מי שקצין שיפוט הטיל עליו עונש של עבירת משמעת רשאי, תוך שבעה ימים מהיום שהודיעו לו על הפסק, להגיש עליו ערר בכתב לפני מפקד הגא מחוזי, והמפקד רשאי לדחות את הערר או לבטל את ההרשעה והעונש או לאשר את ההרשעה ולהפחית את העונש.	ערר על פסק
15. הזמן עורר ולא התייצב לערר, רשאי מפקד הגא מחוזי להחליט בערר שלא בפניו של העורר.	אי-התייצבות העורר
16. קצין שיפוט בבירור עבירת משמעת ומפקד הגא מחוזי הדין בערר לא יהיו כפופים לדיני ראיות, ויפעלו בדרך הנראית להם מועילה ביותר לבירור התלונה או הערר, והוא כשאינן בחוק זה או בתקנות לפיו הוראה אחרת בענין זה.	אי-תחולת דיני הראיות
17. עונש שאינו על תנאי, אין להפסיק או לעכב את ביצועו אלא מכוח סעיף 21 לתוספת זאת או אם הוגש ערר לפי סעיף 14 שבה; הוגש הערר, רשאים הן קצין השיפוט שפסק את העונש והן מפקד הגא מחוזי שאליו הוגש הערר, להפסיק או לעכב את ביצועו של העונש עד למועד הסיום של הליכי הערר.	ביצוע פסק
18. לא יובא אדם לדין בפני קצין שיפוט על עבירת משמעת אם עברה שנה אחת מיום ביצועה, ופסק שניתן על פיה לא יבוצע אם עברו שלוש שנים מיום נתינתו.	התיישנות
19. (א) תוספת זאת אינה גורעת מסמכותו של בית משפט לשפוט בעבירות משמעת; אולם לא יובא אדם לדין לפני בית משפט על מעשה או מחדל שנדון עליהם על ידי קצין שיפוט ולא יובא לדין לפני קצין שיפוט על מעשה או מחדל אם נדון עליהם בבית משפט. (ב) מי שנדון על עבירת משמעת למחבוש על תנאי והובא לדין לפני בית משפט בשל עבירה נוספת, יהיו לבית המשפט כל הסמכויות של קצין שיפוט על פי תוספת זאת להפעלת המחבוש על תנאי או להארכת התנאי, והוראת סעיף 8 לתוספת זאת יחולו בשינויים המחוייבים לפי הענין.	דין משמעת וסמכויות בית המשפט
20. מי שהובא לדין לפי תוספת זאת על מעשה או מחדל פלוגי וחוייב או זוכה, לא יובא שנית לדין לפי תוספת זאת על אותו מעשה או מחדל.	אין אחריות משמעתית פעמיים
21. ראש הגא רשאי לבטל עונש שהוטל לפי תוספת זאת, להפחיתו או להמירו בעונש קל יותר, ובכלל זה להמיר עונש מחבוש במחבוש על תנאי.	המתקת ענשים
22. מי שחוייב בתשלום פיצויים לאוצר המדינה לפי סעיף 5 לתוספת זאת, רשאי ראש הגא לבטל את החיוב בפיצויים או להקטין את שיעורם.	ביטול חיוב בפיצויים או הקטנת שיעורם
23. תוספת זו תחול גם על מי שחדל לחלוטין או לשעה להיות חבר הגא, לאחר שביצע עבירת משמעת, בכל ענין הנוגע לאותה עבירה ובכפיפות לאמור בסעיף 8 (ח) לתוספת זאת, ובלבד שהתלונה על העבירה הוגשה לקצין שיפוט תוך ששים יום מהיום שבו חדל להיות חבר הגא.	תחולת תוספת זאת על מי שחדל להיות חבר הגא
24. שר הבטחון רשאי להתקין תקנות בדבר סדרי הגשת תלונה על עבירת משמעת.	תקנות

דברי הסבר

בדין וחשבון השנתי מס' 15 המליץ מבקר המדינה על ייעול המבנה הארגוני של הגא ועל הגברת הפיקוח על פעולות הרשויות המקומיות בתחום הגא.

ועדת הכספים של הכנסת הביעה משאלה, שהממשלה תפעל לתיקון הליקויים בתחום הגא שעליהם הצביע מבקר המדינה ושחציע, במידת הצורך, תיקונים מתאימים בחוק. החוק המוצע כולל, בין תיקונים אחרים שמטרתם לייעל את שירותי הגא, גם התיקונים שעליהם המליצה ועדת הכספים. ואלה עיקרי התיקונים:

1. לפי סעיף 7 לחוק הקיים רשאי שר הבטחון לקבוע כי תפקיד פלוני בהגא, שהפעולות הקשורות בו מוגבלות לתחום רשות מקומית אחת, הוא תפקיד נדרש בהגא, ולפי סעיף 7ב (ב) אין להציב בעל תפקיד נדרש ואין לקרוא אותו לשירות – בין שנתי ובין חדשי – ולתמרוני הגא, אלא בתחום הרשות המקומית שבו הוא גר או עובד. אך המגמה היא עתה להפוך את יחידות הגא ליחידות ביידות, שכל אחת תפעל בתחום מהוזה הגא הכולל מספר רשויות מקומיות, ושתינתן סמכות לקרוא לשירות ולהפעיל בעלי תפקידים נדרשים בתחום המחוז שבו הם גרים או עובדים, ולא דוקא בתחום הרשות המקומית. בדרך זו אפשר יהיה להפ-עילם במסגרת של יחידות טריטוריאליות גדולות יותר ולנצל באופן יעיל יותר את כוח האדם המקצועי העומד לרשות הגא (סעיפים 2 ו-4).

2. את הסמכות לתת הודעת הצבה מיוחדת לחוק הקיים למפקד הגא מחוזי בלבד. עתה מוצע להעניקה גם לקצין שמפקד הגא מחוזי הסמיכו לכך (סעיף 3 (1)).

3. מוצע להבהיר, כי בתקופת הגיעה לא ייקרא אדם לאימונים, בין שנתיים ובין חדשיים, כיום המנוחה השבועי ובימי חג. למעשה נוהג הגא לפי עקרון זה (סעיף 3 (1)).

4. בחוק הקיים חסרה הוראה המחייבת בעל תפקיד נדרש למסור פרטים אישיים, כגון מענו או מצבו המשפחתי, שיש בהם כדי להשפיע על חובתו להתייצב למילוי התפקיד. בהעדר ידיעה על פרטים אלה נבצר מהגא לקיים את המערך של בעלי תפקידים נדרשים בצורה סדירה ומעודכנת. התיקון המוצע בא למלא חוסר זה (סעיף 3 (2)).

5. בתקופה שאינה תקופת קרבות מותר לקרוא בעל תפקיד נדרש בהגא לשירות שנתי של לא יותר משלושה ימים לשנה ולשירות חדשי של לא יותר משלוש שעות לחודש. השירות אינו מוכה בתשלום כלשהו. בתקופת קרבות אין כל הגבלות על אורך תקופת השירות ובעל תפקיד נדרש עלול להיקרא לשירות ממושך המקפח את פרנסתו. ראוי איפוא ומוצע, שאוצר המדינה ישלם תמורת שירות כזה, הן לבעלי תפקיד נדרש והן לחברי ארגוני עור (מגן דוד אדום, שירותי כבאות וארגונים כיו"ב), שאף הם עלולים להיקרא לשירות ממושך בתחום ההתגוננות האזרחית. התשלום יהיה מקביל לתשלום בעד שירות במילואים, שהוכרז כשירות חירום לפי הוראות סעיף 3(ב) לחוק שירות מילואים (תגמולים), תשי"ט-1959 [נוסח משולב], וששיעורו נקבע לפי צו שר הבטחון באישור ועדת העבודה של הכנסת (סעיף 5).

6. סעיף 8 (א) לחוק הקיים מונה שלושה סוגים אלה של חברי הגא:

- (1) הגמנה עם כוחות המילואים של צה"ל, שנשלח להגא לשרת בה את שירות המילואים שהוא חייב בו לפי חוק שירות בטחון;

(2) מי שנחשב להגא כמתנדב;

(3) בעל תפקיד נדרש בהגא.

למעשה משרתים בהגא, מלבד הסוגים המנויים לעיל, גם מתנדבים לשירות מילואים שנשלחו לשרת בהגא וחיליים בשירות קבע ובשירות חובה שהם השלד הקבוע בהגא. על

ידי הרחבת רשימת סוגי חברי הגא כאמור יוענקו גם לסוגי החברים הנוספים סמכויות של חבר הגא, וביניהן הסמכות לפי סעיף 9 לחוק להיכנס לרשות היחיד כדי לנקוט באמצעי ההתגוננות האורחית ולהשתמש בתקופת קרבות במידת כוח סבירה כדי לכפות את הציות לדיני ההתגוננות האורחית (סעיף 6).

7. לפי סעיף 10 לחוק הקיים משתתפות הרשויות המקומיות – בנוסף לאוצר המדינה – בהוצאות התקציב השנתי של הגא בסכומים הנקבעים לכל רשות על ידי שר הפנים. התקציב מיועד להספקת צרכים ארציים להבדיל מצרכי הגא מקומיים (הקמת מקלטים ציבוריים, העמדת מקרקעין לרשות הגא, רכישת ציוד והחזקתו וכיו"ב), שלהם חייבת לדאוג כל רשות מקומית בנפרד ולקבוע למטרה זו סכומים מתאימים בתקציבה. הנסיון מוכיח, שלא כל הרשויות המקומיות מקציבות סכומים מספיקים לצרכי הגא מקומיים, ואף יש שרשות מקומית מוציאה למטרות אחרות את הכספים שנועדו בתקציבה למימון צרכי הגא מקומיים. כדי למנוע בעתיד תקלות אלה מוצע להעניק לשר הפנים סמכות להורות, כי כספי התקציב שלא הוצאו למטרות הגא יירשמו בפנקסי הרשות המקומית כחוב המגיע ממנה להגא, ולהורות על תשלומם אם לא שולם תוך חדשיים מיום מתן ההוראה על רישומו כחוב (סעיף 8).

8. בהגדרת "בעל" שבסעיף 11 לחוק העיקרי מוצע, שבנוסף לבעל לגבי בית יהיה גם בעל לגבי "מקום" כלשהו, והשינוי שבעצם ההגדרה הוא ניסוחי בלבד (סעיף 9(1)).

9. רשות מוסמכת לענין הפרק השלישי (הדן על המקלטים) היא, לפי סעיף 11 לחוק הקיים, ראש הגא, מפקד הגא מחוזי או כל אדם שהוסמך לכך בכתב על ידי ראש הגא. עד כה הסמיך ראש הגא כרשויות מוסמכות את מהנדסי הרשויות המקומיות, ולרשות המוסמכת מסורות סמכויות שונות, כגון הקמת מקלטים, שימוש במקלטים, אישור מחסה ציבורי כמקום מקלט ציבורי.

מוצע לאפשר לראש הגא להסמיך אדם להיות רשות מוסמכת לצורך ענין מסויים בלבד. בדרך זו אפשר יהיה למנות את מהנדסי הרשות המקומית כרשות מוסמכת רק לפיקוח על התקנת מקלטים, ולשמור בידי ראש הגא או בידי מפקדי הגא מחוזיים את הסמכות לקבוע את מספר המקלטים הציבוריים שיש להקים בתחום כל רשות מקומית או סמכויות כיו"ב (סעיף 9(2)).

10. מוצע לתקן סעיף 13 לחוק הקיים, כדי ליתן אפשרות לייעד מקום מסויים כמחסה ציבורי, גם כשהוא חלק ממבנה הגמצא עדיין בשלבי תכנון, פיתוח או בניה. המטרה היא שכבר בשלב מוקדם זה של התכנון או הבניה יובאו בחשבון השינויים והתיקונים הדרושים להכשרת המקום לתכלית זו. לשם כך יש לקבוע בחוק את החובה למסור הודעה על ייעודו של מקום כמחסה ציבורי גם לבעל המקום ולא רק למחזיק בו, והאיסור לעשות במקום שינויים או תיקונים שהיה מיטל עד כה על המחזיק בלבד, מוצע עתה להטיל גם על בעל המקום (סעיף 10).

11. לפי סעיף 13 לחוק הקיים, רשאית הרשות המקומית מיזמתה בלבד למסור הודעה בכתב למחזיק במקום שהוא ראוי לדעתה להיות מחסה ציבורי כי יש כדעתה לייעד אותו מקום למחסה ציבורי.

התיקון המוצע מחייב את הרשויות המקומיות לפעול בזה על פי הוראות ראש הגא, ואם הוראותיו לא יקוימו, תהא גם לו הסמכות לייעד מקום למחסה ציבורי. אין האמור גורע מחובת הרשות המקומית לפי החוק הקיים לבצע על חשבונה את התיקונים והשינויים הדרושים כדי להכשיר את המקום למחסה ציבורי (סעיף 11).

12. (1) מוצע לחייב בהתקנת מקלט או בהגדלתו גם במקרה של תוספת בניה במבנה קיים, זולת אם היתה הרשות המוסמכת סבורה שהמקלט הקיים מספק גם את צרכי הבניה הנוספת. מוצע גם להעניק לרשות המוסמכת, בנסיבות מסוימות, את הסמכות לפטור מן החובה להקים מקלט או להגדיל מקלט קיים.

(2) לפי החוק הקיים מוסמכת הרשות המקומית בלבד להורות על הקמת מקלט בבית או במפעל שאין בהם מקלט. מוצע עתה להעניק סמכות זו גם לרשות המוסמכת. בדרך זו יוגבר הפיקוח של הגא על הקמת מקלטים (סעיף 12).

13. נתברר שהכללת מקלט בתכנית הבניה של מבנה עדיין אין בה כדי להבטיח שהמקלט אמנם ייבנה או שייבנה בהתאם לתכנית. אף אם נבנה המקלט בהתאם לתכנית אין בכך כל ודאות שהוא ישמש כיעודו, שכן קיימת אפשרות שהבעלות על המקלט, שנועד להיות חלק מהרכוש המשותף של דיירי אותו מבנה, תועבר לאדם שמחוץ למסגרת בעלי הדירות בבית ולא למטרת מקלט. אפשרות זו ניתן למנוע על ידי שחינתן למנהל רישום הקרקעות סמכות למנוע רישום בית או מפעל לפי חוק בתים משותפים, תשכ"א-1961 [נוסח משולב], כל עוד לא שוכנע שהמקלט נרשם כרכוש משותף של הבית או של המפעל ושהוקם בהתאם לתכנית שאושרה (סעיף 13).

14. לאחרונה הולכת וגוברת בנייתם של בניינים גדולים, שחלק מהם מוקם מתחת לפני הקרקע ומיועד לשמש אולמות, מועדונים, מחסנים ויעודים כיו"ב. מדיניותה של הגא היא לייעד חלקים תת-קרקעיים למחסים ציבוריים, כדי להקל על אוצר המדינה מן ההשקעה המרובה הכרוכה בהקמת מקלטים ציבוריים. אך המחסה שהבונה חייב להקימו במקרה זה הוא, כמובן, רק חלק קטן משטח הבניה התת-קרקעית ורק הוא, להבדיל מיתר חלקי הבניה התת-קרקעית, ייבנה לפי מיפרטים שיש בהם כדי להבטיח את עמידתו בפני התקפה. כדי שמבנה תת-קרקעי שאינו כולט מעל פני הקרקע, או שרק מקצתו כולט, יוכל לשמש בשעת הצורך מחסה מפני התקפה, צריך שבנייתו תהא כולה לפי המיפרטים הטכניים שייקבעו על ידי הרשות המוסמכת. סעיפים 14 ו-21 (ב) (9) המוצעים כוללים הוראות מתאימות בנדון (סעיפים 13 ו-17).

15. סעיף 14ב לחוק הקיים מסמין את שר הבטחון, באישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, לקבוע בתקנות כי מפקד הגא מחוזי רשאי לקרוא סוגי בני אדם לחפירת תעלות להתגוננות אזרחית; ואמנם הותקנו תקנות ופורסמו ברשומות. אך יקרה שטעמים שבבטחון המדינה עלולים למנוע פרסום ברשומות של הוראת שר הבטחון ושל צו מפקד הגא מחוזי הקורא לחפירת תעלות, ובנסיבות מסוימות אף אפשר שלא תהא שהות מספקת לפרסמן. מוצע על כן לקבוע, כי ההוראה והצו כאמור לא יהיו טעונים פרסום ברשומות (סעיף 14).

16. מקלט או מחסה צריכים להיות מצוידים בציוד ששר הבטחון קבע אותו בתקנות, כגון ציוד לכיבוי שריפות, לעזרה ראשונה וכיו"ב. ההוצאות לרכישת הציוד והחזקתו יחולו במקלט ציבורי על הרשות המקומית. במקלט המשרת את דיירי הבית - על הדיירים, ובמקלט שבמפעל - על המחזיק בו. בין דיירי הבית יתחלקו ההוצאות באופן יחסי למספר החדרים אשר לכל דייר (סעיף 15).

17. לפי סעיף 27 (א) (4) לחוק הקיים רשאי שר הבטחון להתקין תקנות בענין חובתם של בעלי מפעלים לאמן את עובדיהם לצרכי התגוננות אזרחית. ואמנם התקין שר הבטחון תקנות כאמור המחייבות בעל מפעל המעסיק לפחות עשרה עובדים לאמן אותם בהגא. ההנחה היא שאימון עובדים לצרכי הגא אינו חיוני למפעל שמספר עובדיו הוא מועט. אך מה דינו של מבנה שמצויים בו מספר מפעלים שכל אחד מהם מעסיק פחות מעשרה עובדים, אולם מספר כולם יחד עולה על עשרה?

מוצע לקבוע כי אפשר לראות שני מפעלים או יותר המצויים במבנה אחד כמפעל אחד. לשם כך ראוי שיתמנה עובד אחד המפעלים כאחראי לאימון כל העובדים. אם אותו אחראי יישלח על ידי הגא להשתלמות, מן הדין הוא שמעבידו רשאי לחזור על יתר בעלי המפעלים שבאותו מבנה, ולקבל השתתפותם בשכר ששולם לעובד בתקופת היותו בהשתלמות וביתר ההוצאות שנשא בהן בקשר לכך.

על כן מוצע, שהחובה לאמן עובדים תחול גם על בעל מפעל משותף, כלומר על בעלי מקומות עבודה המצויים כולם במבנה אחד, אם המספר הכולל של העובדים המועסקים בכולם יחד עולה על המספר שנקבע בתקנות כמחייב אימון עובדים. ההוצאות לרכישת ציוד ולאימון יתחלקו בין בעלי מקומות עבודה שבמפעל המשותף באופן יחסי למספר העובדים המועסקים בכל אחד מהם. חילוקי הדעות בדבר סכום ההוצאות שהוצא ובדבר שיעור ההשתתפות יוכרעו על ידי הרשות המקומית, בלי לגרוע מזכותו של כל אחד מהם לפנות לבית משפט (סעיף 16).

18. (1) לפי סעיף 15 (א) לחוק הקיים רשאית הרשות המוסמכת לתת רשיון להשתמש במקלט למטרה אחרת מאשר לחסות בו בשעת התקפה. לפי זה נתנה הרשות המוסמכת במספר רב של מקרים רשיונות כאמור ומכוחם מתנהלת במקלטים רבים פעילות עסקית או אחרת והוכנס ציוד או מיטלטלין מסוג אחר.

עם הכרות מצב הכן בהגא, ששר הבטחון רשאי להכריז עליו בתקופת קרבות או אם יש לו יסוד לחשוב שהשעה היא ערב תקופת קרבות, מן הדין הוא שתוקף רשיונות אלה יפקע מיד באופן אוטומטי ושהחול על המחזיק במקלט החובה לפנותו מכל המיטלטלין שבו, כדי שהמקלט יוכל לשמש את יעודו המקורי בלבד, דהיינו לשמש מחסה בפני התקפה.

(2) קביעת מקום כמחסה ציבורי אינה מונעת מהמחזיק במקום את השימוש בו למטרה ששימש לה קודם לכן. אולם לא מעטים המקרים שהמיטלטלין המצויים במחסה הציבורי, או השימוש הרגיל במחסה הנעשה על ידי המחזיק, מפריעים לציבור למצוא בו מחסה מפני התקפה. מוצע איפוא לתת סמכות למפקד הגא מחוזי לשקול בכל מקרה אם ובאיזו מידה יש צורך לפנות מיטלטלין מהמחסה או להגביל את השימוש הרגיל בו.

(3) לפי סעיפים 15 (ב) ו-13 (1) לחוק הקיים חייב המחזיק במקלט וכמחסה ציבורי לאפשר בשעת התקפה לכל אדם הנמצא סמוך למקום להיכנס למקלט או למחסה הציבורי ולשהות בו כל שעת ההתקפה.

מתעורר ספק אם הוראה זו מחייבת את המחזיק במקלט או במחסה ציבורי להחזיקם פתוחים בכל שעות היום והלילה, כדי לאפשר לכל אדם כניסה לתוכם. לשם מניעת ספק בנדון מוצע לאמור זאת במפורש (סעיפים 17 ו-18).

19. תיקונים אחרים באים להבטיח גביה מהירה יותר של חובות הרשויות המקומיות להגא, לקבוע קנסות על עבירות נמשכות ולעשות כל עבירה על דיני ההתגוננות האזרחית כעבירות קנס שיש לגביהן ברירה קנס במקום שפיטה (סעיפים 19 עד 21).

20. על חברי הגא נמנים, בנוסף לחיילים, גם מי שאינם חיילים, כגון מתנדבים להגא ובעלי תפקיד נדרש. על החיילים, בין בשירות חובה ובין בשירות מילואים, שהם חברי הגא, חל חוק השיפוט הצבאי, לרבות הדין המשמעתי שבו, ואילו על עבירות שנעברו על ידי חברי הגא שאינם חיילים חל שיפוט בתי המשפט הרגילים. עבירות של חבר הגא המנויות בסעיף 24 (א) לחוק הן אלה:

- (1) אי-מילוי תפקיד או התרשלות במילוי;
- (2) סירוב לציית לפקודה או להוראה;
- (3) נזק לציוד או לרכוש אחר או התרשלות כשמירתם.

כל אלה הן בדרך כלל עבירות בעלות אופי משמעותי בלבד. למעשה לא ננקטים כל אמצעים משפטיים נגד מי שעובר על הוראות סעיף 24 (א), הן משום כך שהבאתו לפני בית משפט אינה מוצדקת בשל אופייה המשמעותי של העבירה, והן משום שממילא יוטל העונש זמן רב לאחר ביצוע העבירה, והרי מטרת העונש היא קיום משמעת ומצב של כוננות, ואילו הטלת העונש זמן רב לאחר ביצוע העבירה מחטיאה מטרה זו.
על כן מוצע להטיל על חברי הגא שאינם חיילים שיפוט משמעותי שהליכיו הם מהירים יותר (סעיף 22).

21. בתקופת קרבות עלולה האוכלוסיה האזרחית להידרש לשאת ציוד אישי להתגוננות אזרחית. על כן מוצע ליתן לשר הבטחון סמכות לקבוע בתקנות את סוג הציוד האישי ואת המועד והנסיבות להתקנתו ולשימוש בו (סעיף 23).

22. לפי חוק התכנון והבניה, תשכ"ה-1965, כלולה אי-הקמת מקלט, במקום שתנאי ההיתר מחייבים הקמתו, במסגרת ההגדרה של "עבודה בסטיה ניכרת מתנאי ההיתר", והמבצע עבודה כאמור עובר עבירה ומעשהו זה משמש עילה למתן צו הפסקת הבניה על ידי רשויות מינהליות המנויות בסעיפים 224 ו-225 לחוק האמור (יושב ראש הוועדה המקומית, יושב ראש הוועדה המחוזית, מהנדס העיר, קצין משטרה).

הוראות אלה - כמידה שהן נוגעות למקלט - לוקות בחסר:

(1) ההגדרה של עבודה בסטיה ניכרת מתנאי ההיתר אינה כוללת את המקרה הנפוץ ביותר, שבניית המקלט מבוצעת שלא לפי התכנית שאישרה הרשות המוסמכת או שלא לפי המיפרטים הטכניים שקבעה. בנסיבות אלה לא הושגה מטרת החוק כי המקלט לא יהיה מסוגל למלא את יעודו.

(2) הסמכות לתת צו הפסקה מינהלי לא ניתנה לרשויות הגא, שהן הן המצור-יידות בידע ובנסיון החסרים לרשויות מינהליות אחרות ובלעדיהם הפיקוח על אופן התקנת המקלט אינו יעיל.

מוצע תיקון הכא למלא את החסר (סעיף 24).

